

GROEP 3

HANDLEIDING

INSTAPBLOK

Versie
4.1

+ PLUS PUNT

PICTOGRAMMEN WERKBOEK/ CONDITIETRaining

bedenk zelf

luister

timer

vul in / teken

kruis aan

kleur

omcirkel

teken

verbind

zet op rekenrek

compacting route

power

speed

PICTOGRAMMEN HANDLEIDING

digibord

samenwerkend leren

vertaalcirkel

drieslagmodel

handelingsmodel

hoofdfasenmodel

GROEP 3

HANDLEIDING

INSTAPBLOK

CONCEPT

Ceciel Borghouts
Arlette Buter
Anke Fourdraine
Anneke van Gool
Peter Harkink
Margreeth Mulder
(Spelenderwijs)
Cathe Notten

EINDREDACTIE

Mirjam Hut
Sigrid Kroon
Dorine de Kruyf
Ramon Verwijst
Anne Wichgers

AUTEURS

Jos van den Bergh
Maïke den Houting
Karin Janssen
Marieke van Lierop
Sabine Lit
Martie de Pater-Sneep
Patsboom! educatief
Marijke Spoelder

De structuur van het instapblok wijkt af van de overige blokken. In het instapblok van groep 3 worden 4 rekendoelen uit groep 2 aangeboden. Het instapblok bevat geen lessen voor week 3, geen toets en geen conditietraining.

BLOKLESSEN

les	leerwerkboek	toets (printbaar)	inhoud	domein/leerlijn	lesdoel
week 1					
1	X		doel 1	Oriëntatie getallen	De getsymbolen t/m 10 en de volgorde van getallen t/m 10 kennen: • herkennen van getsymbolen t/m 10 (les 1); • volgorde van getallen t/m 10 (les 2).
2	X		doel 1		
3	X		doel 2	Oriëntatie getallen	Kleine hoeveelheden t/m 6 in 1 keer overzien zonder te tellen: • gestructureerd (les 3); • ongestructureerd (les 4).
4	X		doel 2		
5	X		herhaling	Oriëntatie getallen	De doelen van de week herhalen.
week 2					
6	X		doel 3	Oriëntatie getallen	Hoeveelheden t/m 10 verkort tellen door gebruik te maken van structuren: • herkennen van structuren (les 6); • zelf structuur aanbrengen (les 7).
7	X		doel 3		
8	X		doel 4	Tijd	Gebeurtenissen ten aanzien van de verstreken tijd ordenen: • kort tijdsbestek (les 8); • lang tijdsbestek (les 9).
9	X		doel 4		
10	X		herhaling	Oriëntatie getallen Tijd	De doelen van de week herhalen.

Het instapblok bevat geen les 11 t/m 15.

HOEKEN

Voor de hoeken vind je hieronder suggesties die aansluiten bij de doelen van eind groep 2. Printbladen waar de kinderen mee kunnen werken, staan in het katern *Spelenderwijs rekenen van het instapblok*. Je vindt dit katern bij de blokinfo.

1 Meetkundehoek

- **Balpatronen:**
Maak tweetallen. Geef de kinderen printblad 3. Bespreek hoeveel ballen elk patroon heeft, hoe de ballen zijn verdeeld over rijen/kolommen en welke kleuren ze hebben. Laat bekertjes neerzetten zoals op een patroon van het printblad. Laat daarna met ballen op de bekertjes het patroon namaken. Stel vragen. *Met welke kleur begin je? Welke komt daarna? Welke kleuren heb je nodig voor de tweede rij? Hoeveel rode/gele/groene/blauwe ballen heb je nodig?* Zie voor varianten van dit spel: *Rekenplein* – 5 minutenspelletjes – activiteit 18.
- **Spiegelen met kralen:**
Geef elk kind een kralenplank en een spiegeltje. Laat de kralenplank in vier vakken verdelen door over de middellijnen elastieken te spannen. Laat in een van de vakken een figuur maken van maximaal 12 kralen. De kralen moeten op elkaar aansluiten. Laat ze beginnen vanuit het middelpunt. Als de figuur klaar is, schuift het kind de kralenplank door naar een ander kind. Dit kind maakt met behulp van het spiegeltje dezelfde figuur gespiegeld in een ander vak. Wijs de kinderen op de symmetrie in de figuur. De kinderen schuiven de kralenplank vervolgens nog 2 keer door, zodat alle vakken gevuld zijn. Bespreek de symmetrie van de gemaakte figuren. De verticale as wordt vaak als lastig ervaren. Wijs erop dat je het plankje een kwartslag kunt draaien. Bekijk in *Rekenplein* – Atelier – activiteit 11 de interventies en tips.

2 Meethoek

- Introduceer de meethoek door de kinderen te vragen hoe lang ze zijn. De kinderen denken na over hoe je dat kunt meten. Houd meetmaterialen achter de hand: touwtjes van verschillende lengtes (1 meter, 50 cm, 20 cm), meetlinten, liniaal, rolmaat en dergelijke. Benoem centimeter en meter. Laat even in tweetallen meten. Vertel dat de meetmaterialen in de meethoek komen.
- Geef elk kind printblad 4. In tweetallen gaan de kinderen elkaar meten en de eigen 'maten' op het printblad noteren. Ze meten met zowel hun handen als een liniaal. Laat kinderen vooral ontdekken en experimenteren. Ga later reflecteren op hoe je een liniaal kunt aflezen.
- Op de achterkant van het blad kunnen kinderen notities maken van andere lichaamsdelen die ze willen meten (oor, voet, rug enzovoort)

3 Bouw- /constructiehoek

- Maak een gebouw van blokken en laat de kinderen dit nabouwen. Bespreek de stappen.
Stap 1: Maak een tekening.
Stap 2: Bedenk welke blokken je nodig hebt en hoeveel. Maak een lijstje. Bijvoorbeeld: teken een kubus en schrijf erachter hoeveel je daarvan nodig hebt.
Stap 3: Verzamel de blokken.
Stap 4: Werk laag voor laag. Kijk eerst hoe de laag op de grond eruitziet en bouw die na, bouw daarna de volgende lagen totdat het gebouw af is.
Stap 5: Controleer: klopt het gebouw met de tekening? Bekijk in *Rekenplein* – Bouwen – activiteit 2 de interventies en tips.
- Neem constructiemateriaal waar de kinderen in groep 2 nog niet of nauwelijks mee gespeeld hebben. Laat ze het materiaal ontdekken en ermee experimenteren (zelf constructies maken).

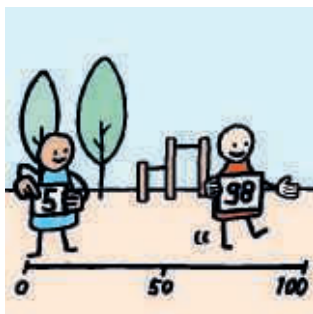
4 Atelier

- Laat de kinderen zichzelf tekenen of schilderen. Leg spiegels klaar. Als het zelfportret af is, maken de kinderen er met stroken papier een lijst omheen. Stimuleer om de lijst te versieren met een patroon (bijvoorbeeld met plakfiguren of door een patroon te tekenen).

5 Rekenhoek

- Leg spellen en activiteiten voor deze hoek klaar zoals die in het katern *Spelenderwijs rekenen van het instapblok* worden beschreven bij de suggesties voor week 1 en 2.

BUITEN

Aansluitend bij de doelen van het blok vind je hieronder suggesties voor activiteiten buiten (of in het speellokaal). Het bewegen zorgt ervoor dat de kinderen op een actieve manier met rekenen bezig zijn. Meer informatie vind je in het katern *Spelenderwijs rekenen*. Je vindt dit katern bij de blokinfo.

1 Sponsjesrace

Maak teams van drie of vier kinderen. Elk team staat achter een hoepel aan één kant van de speelzaal. Aan de overkant ligt per team een hoepel met geeltjes en een potlood. Achter de kinderen liggen schuursponsjes met getallen t/m 10 (of tot 20) verspreid over een paar banken.

Op een signaal pakt het eerste kind van elk team een sponsje en brengt het zo snel mogelijk naar de hoepel aan de overkant. Daar schrijft het kind het getal van het sponsje over op een geeltje. Dan rent het kind zo snel mogelijk met het sponsje terug, laat het getal aan zijn team zien en legt het sponsje terug op de bank. De renner tikt het volgende kind; die mag nu een sponsje pakken en naar de overkant rennen. Het sponsje moet een ander getal zijn dan het eerste sponsje. Dit getal wordt ook op een geeltje geschreven. Ook dit kind rent zo snel mogelijk terug, laat het getal aan zijn team zien en legt het sponsje terug op de bank. Zo gaan ze door tot de tijd om is. Elk kind mag dus meer dan 1 keer rennen.

Elk team telt het aantal geeltjes en legt ze op volgorde van laag naar hoog. Controleer of het klopt. Wie de meeste geeltjes heeft in de goede volgorde, is de winnaar.

Afsluiting: Baken een stuk lijn van de speelzaal af en maak een kaartjesgetallenlijn. Het geeltje met 0 komt links en het geeltje met het hoogste getal rechts. Dubbele getallen worden op elkaar geplakt. Bekijk de kaartjesgetallenlijn. Klopt het of ontbreekt er een getal?

2 Maak de getallenroute

Vertel dat het spel buiten wordt gespeeld, maar leg het binnen alvast uit. Er zijn 2 teams en er komen 2 kringen. In elke kring staat een emmer met schuursponsjes met getallen van 8, 9, 10 of t/m 20. Elk kind pakt een sponsje uit de emmer van zijn team en gaat in spreidzit zitten in een kring; de voeten raken de voeten van het kind ernaast. Het sponsje ligt tussen de benen.

Het kind met 8 begint. Het kind staat op, gooit het sponsje in de emmer en schrijft met stoepkrijt een grote, duidelijke 8 op zijn eigen plek. Dan trekt het kind een lijn van de 8 naar het sponsje met de 9. Het kind van 8 gaat daar in de kring zitten. Het kind bij 9 staat op, gooit het sponsje in de emmer en tekent op zijn eigen plek een duidelijke 9. Het kind trekt vanaf de 9 een lijn naar de 10 en gaat daar zitten. Het kind bij 10 staat op, gooit zijn sponsje in de emmer en tekent op zijn eigen plek een duidelijke 10 enzovoort. Het spel gaat zo door tot en met het laatste getal.

3 Ren je rot

Leg de stapgetallen 1 t/m 10 of t/m 12 verspreid over het plein. Maak groepjes van 3 of 4 kinderen. Verdeel de getalbeeldenkaarten (*Rekenplein*) over de groepjes, doe ze in een emmer. Alle kinderen pakken een kaartje uit de emmer van hun eigen groepje. Ze brengen het kaartje zo snel mogelijk naar het juiste stapgetal. Daarna halen ze een nieuw kaartje. Welk groepje heeft alles als eerste weggebracht en is weer terug bij de lege emmer?

4 Suggesties uit *Rekenplein* – Buiten

- Activiteit 3: Golfen met ballen
(Variant: noteer de getallen 3 t/m 7 boven de poorten.)
- Activiteit 4: Mikken met ballen

WARMING-UP

10

Onderwerp: tellen t/m 10

- 1 Wijs op de kaartjesgetallenlijn t/m 10. Dit is een kaartjesgetallenlijn. Wijs aan. Alle getallen staan op volgorde. We tellen samen. Je mag op de kaartjesgetallenlijn kijken, maar het hoeft niet. Wijs de kaartjes aan. De kinderen tellen mee. Kunnen ze verder dan 10 tellen? Ga dan door.
- 2 Tel op dezelfde manier terug vanaf 10.

GELEIDE INSTRUCTIE

10

- 1 Bekijk samen het doel.
- 2 Wijs een getal aan op de kaartjesgetallenlijn, bijvoorbeeld 6. Welk getal is dit? (6) Herhaal dit met andere getallen. Geef vlot beurten.
- 3 Schrijf de volgende rij getallen op het bord: aan de linkerkant: 1, 2, 4, 6, 3, aan de rechterkant: 1, 2, 3, 4, 5. Waar staan de getallen op de goede volgorde? Wijs met je vinger naar het goede antwoord. Controleer door samen te kijken naar de kaartjesgetallenlijn.

DENKVRAAG

Tel vanaf 0 met sprongen van 2. Tel t/m 20. Kom je het getal 11 tegen? (nee)
Tel vanaf 1 met sprongen van 2 t/m 20. Kom je het getal 13 tegen? (ja)

OPGAVE 1

- 1 Kijk naar opgave 1. Luister goed en zet een rondje om het getal 3. Zet nu een rondje om het getal 6. Zet nu een rondje om het getal 9.
- 2 Loop rond en observeer.

OPGAVE 2

- 1 Geef de kinderen 6 kleurpotloden: blauw, groen, geel, rood, oranje en paars. Ik zeg welke kleur je moet pakken en welk getal je kleurt. Luister goed. Geef steeds even denktijd. Loop rond en observeer tijdens het geven van de opdrachten. Pak je blauwe potlood. Kleur het kaartje met de 8 blauw. Pak groen. Kleur het kaartje met 6 groen. Nu geel, kleur het kaartje met 10 geel. Pak rood. Kleur het kaartje met de 7 rood. Pak oranje. Kleur het kaartje met 9 oranje.
- 2 Herhaal dit met de tweede regel: groen 2
geel 5
rood 4
oranje 1
paars 3
- 3 Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.

Lesdoel

Materialen

Oriëntatie getallen

- De getsymbolen t/m 10 en de volgorde van getallen t/m 10 kennen:
- herkennen van getsymbolen t/m 10 (les 1);
- volgorde van getallen t/m 10 (les 2).

Rekenwoordenschat

- de kaartjesgetallenlijn
- de volgorde

- leerwerkboek blz. 4-5
- antwoordenboek blz. 4-5
- draaiboek

Extra

- kaartjesgetallenlijn 1-20
- per kind 6 kleurpotloden: blauw, groen, geel, rood, oranje en paars.
- verlengde instructie: getalkaartjes 1-10 (printblad)

INSTAP

LES 1

DOEL 1

- je leert de volgorde van de getallen tot en met 10.

HULP

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

1

welk getal?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

2

welk getal?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

3

waar is het goed?

OBSERVATIE

- Herkent het kind de getsymbolen 1 t/m 10?
- Kan het kind getallen t/m 10 op volgorde zetten?

Lessuggesties

- Geleide instructie: in tweetallen 1 t/m 10 neerleggen met getalkaarten.

ZELFSTANDIG WERKEN

- 1 Benoem wie verlengde instructie volgt.
- 2 Licht de opgaven kort toe. *Bij opgave 3 kijk je naar de shirts. Tel. Is de volgorde goed? Kruis dan het hokje aan. Bij opgave 5 moet je het doolhof door: trek een lijn van 1 naar 2 naar 3 enzovoort.*
- 3 Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- 4 Bespreek wat het kind moet doen als het klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE

10

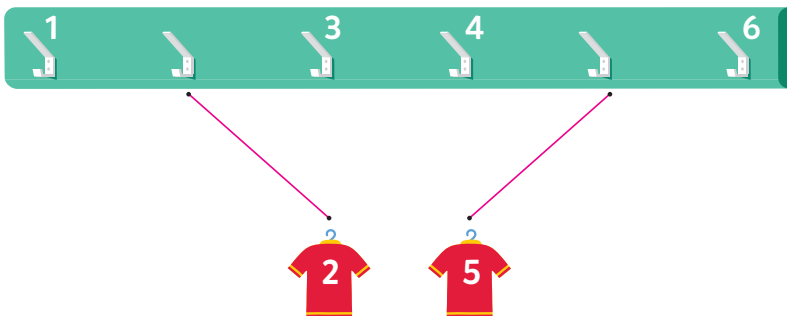
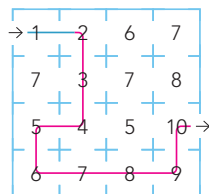
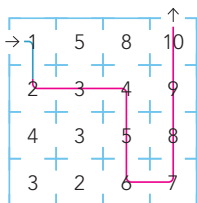
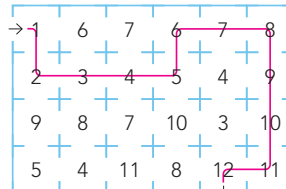
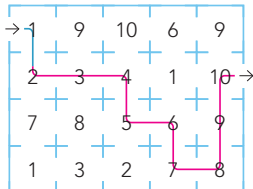
Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

- 1 Tel t/m 10. Eerst vooruit, dan achteruit. Kies een getal onder de 10, tel nu verder. Gaat dit goed, laat dan terugtellen. Welk getal komt voor 6?
- 2 Leg de getalkaartjes t/m 10 op tafel. Noem een getal. Pak het goede kaartje. Herhaal dit een paar keer.
- 3 Pak een kaartje. Welk getal staat erop? Wat is het volgende getal in de rij? Welk getal komt ervoor? Pak dat kaartje maar. Probeer of het ook lukt zonder naar de kaartjesgetallenlijn te kijken.
- 4 Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

REFLECTIE

05

- 1 Maak tweetallen. Zeg de telrij op t/m 10, maar wissel 2 getallen om. De ander zegt welke 2 getallen je hebt omgewisseld. Ik doe het een keer voor: 1-2-3-5-4-6-7-8-9-10. Welke twee getallen heb ik omgedraaid? (4 en 5)

4 maak vast.**5 tel verder.**
1-2-...**6 tel verder.**
1-2-...

GELEIDE INSTRUCTIE

10

- 1 Bekijk samen het doel en verwijfs terug naar de vorige les.
- 2 Wijs naar de bovenste kaartjesgetallenlijn bij de Hulp. Dit is de kaartjesgetallenlijn. Alle getallen staan op volgorde. Wijs steeds een getal aan. Welk getal is dit? Hoe weet je waar de 2 is? (komt na de 1) Herhaal op deze wijze een aantal getallen t/m 10.
- 3 Tel samen t/m 10 op de kaartjesgetallenlijn. Keer de getallen 2, 4, 6 en 9 om. We tellen nog een keer. Zeg het getal dat weg is harder.
- 4 Tel samen nog een keer t/m 10. Probeer het nu zonder naar de kaartjesgetallenlijn te kijken. Vind je het nog lastig? Dan mag je nog kijken. Ik wissel 2 getallen om. Schrijf op je wisbordje welke 2 getallen ik omgewisseld heb. Ik doe het een keer voor: 1 2 3 5 4 6 7 8 9 10. Welke 2 getallen heb ik omgewisseld? (4 en 5) Welk getal komt er voor de 4? (3) En welk getal komt erna? (5)
- 5 Herhaal dit met het omwisselen van 8 en 9.
- 6 Welk getallen horen tussen 5 en 9? Schrijf ze op je wisbordje. (6, 7, 8) En tussen 6 en 10? Welk getal komt voor 2? En erna? Welk getal komt voor 8? En erna? Laat de antwoorden steeds op een wisbordje schrijven of het aantal vingers omhoog steken.
- 7 Laat de delen van de kaartjesgetallenlijn zien. Er is steeds een getalkaartje omgedraaid. Laat zien met je vingers. Welk getal is weg? Welk getal komt erna? Welk getal komt ervoor?

DENKVRAAG

Waar om je heen, in de klas of daarbuiten, zie je getallen op volgorde? (bijvoorbeeld: kapstoknummers, bladzijden in een boek)

OPGAVE 1

- 1 Dit is ook een kaartjesgetallenlijn, net als bij de Hulp. Welke getallen zie je? (1, 3, 5, 6, 7 en 10) Wijs aan. De andere getallen staan eronder. Wijs aan. Welk getal komt hier? Wijs het tweede kaartje aan. Waarom 2? (2 komt na de 1) Waar zie je de 2? Trek een lijn van het getal 2 naar de plaats waar 2 hoort. Kijk op de kaartjesgetallenlijn aan de muur. Klopt het? (ja) Zoek het volgende getal. Welk getal komt er na 3? (4)
- 2 Laat een paar minuten aan de opgave werken en observeer.

OPGAVE 2

- 1 Bij deze opdracht doe je hetzelfde. Welke getallen moeten er op de lege plekken? Trek een lijn tussen het getal en de lege plek.
- 2 Laat een paar minuten aan de opgave werken en observeer.
- 3 Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.

Lesdoel

Materialen

Oriëntatie getallen

- De getsymbolen t/m 10 en de volgorde van getallen t/m 10 kennen:
- herkennen van getsymbolen t/m 10 (les 1);
- volgorde van getallen t/m 10 (les 2).

- leerwerkboek blz. 6-7
- antwoordenboek blz. 6-7
- draaiboek

Extra

- kaartjesgetallenlijn 1-20
- verlengde instructie: getal-kaartjes 1-10 (printblad, per tweetal)

Rekenwoordenschat

- het buurgetal

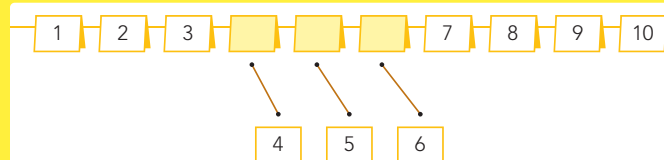
INSTAP

LES 2

DOEL 1

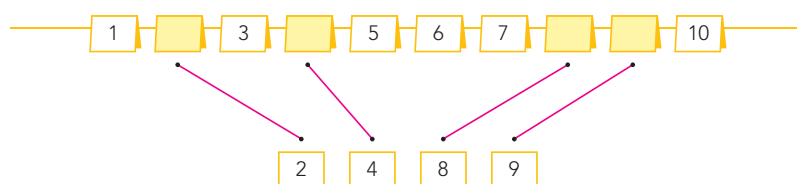
- je leert de volgorde van de getallen tot en met 10 op de kaartjesgetallenlijn.

HULP

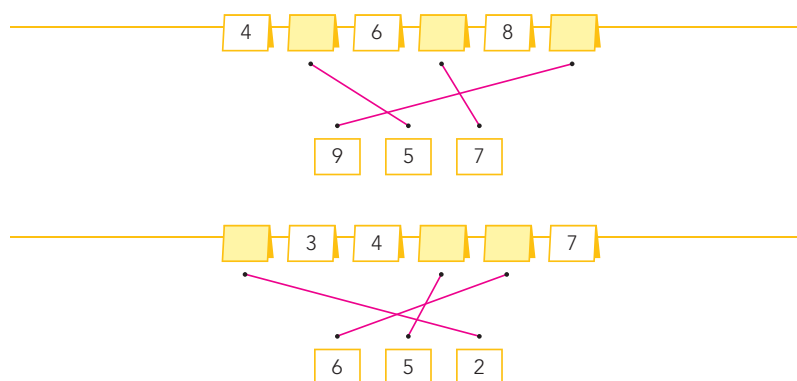
1

welk getal hoort op het kaartje?

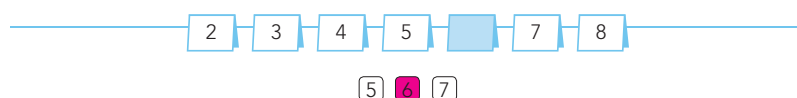
2

welk getal hoort op het kaartje?

3

welk getal mist?

OBSERVATIE

Kan het kind getallen t/m 10 op volgorde zetten?

Lessuggesties

- Vervang opgave 5: laat in tweetallen getalkaartjes t/m 10 op volgorde leggen, deels omdraaien en de juiste getallen aangeven.

- 1 Benoem wie verlengde instructie volgt.
- 2 Licht de opgaven kort toe. Bij opgave 4, 5 en 6 trek je steeds lijnen van de getallen naar de goede plaats op de getallenlijn. Wat zijn de buurgetallen?
- 3 Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- 4 Bespreek wat het kind moet doen als het klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE

10

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

- 1 Tel hardop t/m minstens 20 en sla het getal 7 over. Tel ook terug. Let op de tientalpassering. Herhaal en sla steeds andere getallen over.
- 2 Leg de getalkaartjes 1 t/m 10 door elkaar neer. Leg samen de kaartjes op goede volgorde. Welk getal komt eerst? (1) Welk getal is het volgende? Wijs aan. Hoe heet dat getal? Waar komt 2? Wijs aan. Leg naast 1. Wat ligt er nu? (1, 2) Maak zo de hele rij.
- 3 Doe je ogen dicht. Ik haal een getal uit de rij en schuif de rij weer dicht. Welk getal is weg? Laat een kind dit ook doen. Herhaal dit een paar keer.
- 4 Leg de getalkaartjes t/m 10 open op tafel. Laat de getalkaartjes hardop lezen. Schud de kaartjes door elkaar. Pak 1 kaartje en leg dat neer. Welk getal is het? Welk getal komt erna? Pak maar. Welk getal komt ervoor? Pak maar. Welk getal heb je? Waar komt het? Waarom daar? (1 meer of 1 minder) Maak op die manier een getallenrij met door- en terugtellen. Lees de rij hardop.
- 5 Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

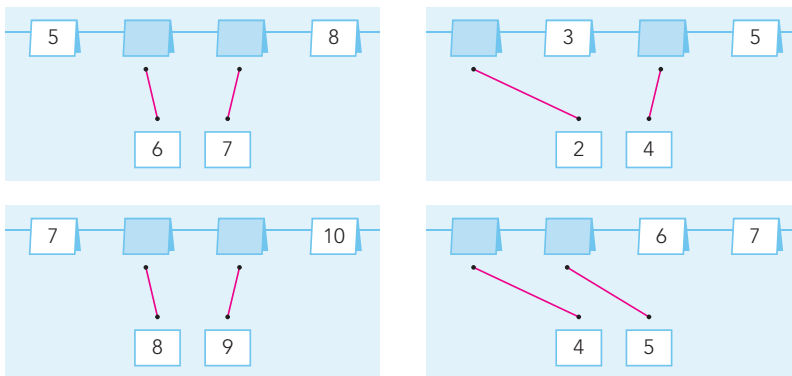
REFLECTIE

05

- 1 Bedenk samen 1 of 2 dingen die je nu weet over de kaartjesgetallenlijn. De kinderen denken eerst zelf na, dan bespreken ze hun antwoord in een tweetal. Bespreek daarna de antwoorden klassikaal.

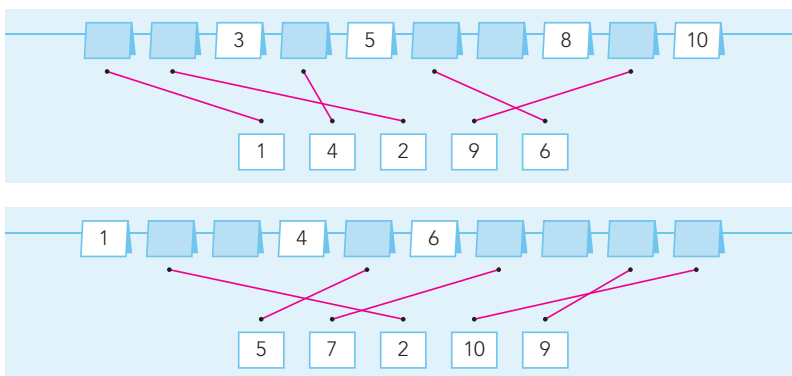
4

welk getal hoort op het kaartje?

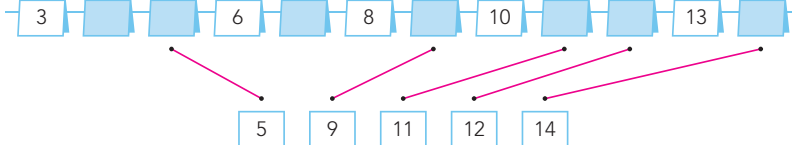
5

welk getal hoort op het kaartje?

6

welk getal hoort op het kaartje?

WARMING-UP

10

Onderwerp: kleine gestructureerde hoeveelheden (4, 5 en 6) overzien zonder te tellen

- 1 Maak tweetallen:
Het eerste kind gooit met de dobbelsteen, het andere kind zegt hoeveel er gegooid is. Wissel van rol.

GELEIDE INSTRUCTIE

10

- 1 Bekijk samen het doel.
- 2 *Je gaat leren om bij aantallen, bijvoorbeeld vingers of eieren, in 1 keer te zien hoeveel het er zijn. Dat gaat veel sneller dan wanneer je het 1 voor 1 telt. Ik steek een paar vingers op. Jullie proberen, zonder te tellen, in 1 keer te zeggen hoeveel vingers ik opsteek. Steek 2 vingers op. Hoeveel vingers steek ik op? (2) Doe zo ook 5 en 6.*
- 3 Laat een eierdoos zien waar 6 eieren in passen. Hoeveel eieren kunnen er in deze doos? (6) Hoe weet je dat? (bijvoorbeeld: 2 rijtjes van 3 is $3 + 3 = 6$) Nu stop ik er telkens 1 of meer eieren in, terwijl jullie niet kijken. Zodra jullie mogen kijken, schrijf je op je wisbordje hoeveel eieren er in de doos zitten. Doe je handen maar voor je ogen. Stop 2 eieren in de doos. En daarna 5. Laat heel even de eierdoos zien. Probeer maar om zonder te tellen, in 1 keer te zien hoeveel eieren er in de doos zitten. Bespreek na. Als je het in 1 keer ziet, dan hoef je niet te tellen. Dat gaat veel sneller. We gaan deze les oefenen om het in 1 keer te zien. Alleen als je het NIET in 1 keer ziet, is het nodig om te tellen.

OPGAVE 1

- 1 Kijk naar de eerste hand. Hoeveel vingers zie je? (4) Waar zie je dat getal? Kruis maar aan. Doe ook zo met de andere handen.
- 2 Laat de rest zelfstandig maken. Loop rond en observeer of het lukt om de hoeveelheden zonder te tellen in 1 keer te overzien.

OPGAVE 2

- 1 Bij deze opdracht doe je hetzelfde. Ook bij de dobbelsteen.
- 2 Loop rond en observeer of het lukt de hoeveelheden zonder te tellen in 1 keer te overzien.
- 3 Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.

Lesdoel

Materialen

Oriëntatie getallen

- Kleine hoeveelheden t/m 6 in 1 keer overzien zonder te tellen:
 - gestructureerd (les 3);
 - ongestructureerd (les 4).

• leerwerkboek blz. 8-9

• antwoordenboek blz. 8-9

• draaiboek

Extra

- dobbelsteen (per tweetal)
- eierdoos waar 6 eieren in kunnen
- 6 losse eieren
- dobbelsteenkaarten met dobbelsteenpatronen t/m 6

INSTAP

LES 3

DOEL 2

- je leert zien hoeveel het is, zonder te tellen.

HULP

5

1

hoeveel?

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

2

hoeveel?

4 5 6

4 5 6

3

hoeveel?

4 5 6

4 5 6

3 4 6

3 4 6

OBSERVATIE

- Kan het kind kleine hoeveelheden (t/m 6) die in een structuur worden aangeboden, in 1 keer overzien, zonder te tellen?
- Als dit niet lukt met hoeveelheden t/m 6, met welke hoeveelheden lukt het dan wel?

Lessuggesties

- Vervang opgave 4: laat in tweetallen een aantal vingers van 1 hand opsteken en laat zonder tellen het aantal opgestoken vingers noemen.

- 1 Benoem wie verlengde instructie volgt.
- 2 Licht de opgaven kort toe. *Bij opgave 3 en 4 probeer je, in 1 keer, zonder te tellen, te zien hoeveel het is. Bij dat aantal zet je een kruisje. Bij opgave 5 en 6 probeer je in 1 keer, zonder te tellen, te zien hoeveel het is. Trek een lijn naar dat getal.*
- 3 Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- 4 Bespreek wat het kind moet doen als het klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE

10

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

- 1 Laat een eierdoos zien waar 6 eieren in passen. *Hoeveel eieren kunnen er in deze doos? (6) Hoe weet je dat? (Bijvoorbeeld: 2 rijtjes van 3 is $3 + 3 = 6$) Nu stop ik telkens 1 of meer eieren in de doos en jij probeert dan, zonder te tellen, in 1 keer te zien hoeveel eieren er in zitten. Stop er 3 eieren in. En daarna 5. Hoeveel? Wanneer dit moeizaam gaat, begin dan met kleinere hoeveelheden. Zorg dat het kind eerst hoeveelheden van 2 en 3 zónder te tellen leert overzien. Het is vaak een gewoonte om alles te tellen. Deze gewoonte moet worden afgeleerd. De zin 'als je het in 1 keer ziet, dan hoef je niet meer te tellen' moet heel vaak worden herhaald. Wanneer hoeveelheden van 2 en 3 goed gaan, bouw dan verder uit naar 4 en langzaam verder naar 5 en 6.*
- 2 *Je hebt geleerd dat het handiger is om aantallen in 1 keer te zien in plaats van 1 voor 1 te tellen, want dat duurt langer. Steek 2 vingers op. Hoeveel vingers? (2) Probeer het in 1 keer te zien. Idem met 4, 3, 5 en 6 vingers.*
- 3 Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

REFLECTIE

05

- 1 Flits een aantal vingerbeelden t/m 6. De kinderen zeggen meteen hoeveel vingers er worden opgestoken.

4 hoeveel?

5 maak vast.

6 maak vast.

GELEIDE INSTRUCTIE

10

- 1 Bekijk samen het doel en verwijfs terug naar de vorige les.
- 2 Leg een aantal telbare materialen neer. Bijvoorbeeld 5 potloden. *Probeer maar om zonder te tellen, in 1 keer te zien hoeveel potloden je ziet. Steek het aantal vingers maar op. Herhaal dit met 6, 3 en 4 potloden. Bespreek na. Als je het in 1 keer ziet, dan hoef je niet te tellen. Dat hebben we in de vorige les al geoefend, maar daar lagen de voorwerpen netjes bij elkaar, in een structuur. Nu is het iets moeilijker, want de voorwerpen liggen door elkaar. Probeer toch om het in 1 keer te zien. Alleen als je het NIET in 1 keer ziet, dan is het nodig om te tellen.*

DENKVRAAG

Zou je ook een hoeveelheid van 8 in een keer kunnen overzien? Waarom wel/niet? (Wel, als je aan de dobbelstenen denkt.)

OPGAVE 1

- 1 Je ziet bij opgave 1 3 groepjes met tennisballen. Welk groepje bestaat uit 3 tennisballen? Zet daar een kruis onder. Probeer het in 1 keer te zien, zónder te tellen. Kijk nu naar de volgende 3 groepjes. In welk groepje zitten 5 tennisballen? Zet daar een kruis onder. Probeer het weer in 1 keer te zien, zónder te tellen.

OPGAVE 2

- 1 Kijk naar opgave 2. Je ziet daar weer groepjes met ballen. Daaronder zie je 3, 4 en 5 staan. Probeer in 1 keer, zonder te tellen, te zien hoeveel ballen het zijn en maak vast aan dat getal.
- 2 Observeer of het lukt de hoeveelheden in 1 keer te overzien, zonder te tellen.
- 3 Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.

Lesdoel

Materialen

Oriëntatie getallen

- Kleine hoeveelheden t/m 6 in 1 keer overzien zonder te tellen:
- gestructureerd (les 3);
- ongestructureerd (les 4).

• leerwerkboek blz. 10-11

• antwoordenboek blz. 10-11

• draaiboek

Extra

- 6 potloden
- verlengde instructie: 6 blokjes

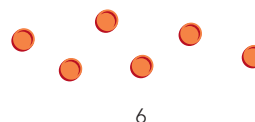
INSTAP

LES 4

DOEL 2

- je leert zien hoeveel het is, zonder te tellen.

HULP

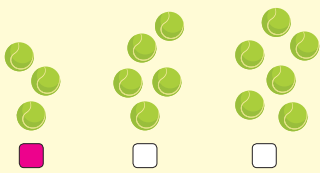
6

1

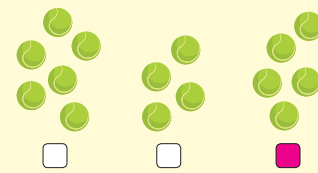
zoek de hoeveelheid.

waar zie je 3?

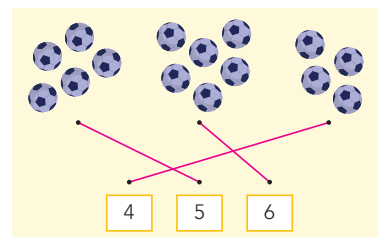
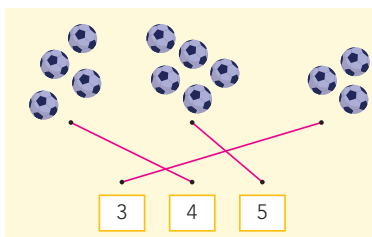

waar zie je 5?

2

maak vast.

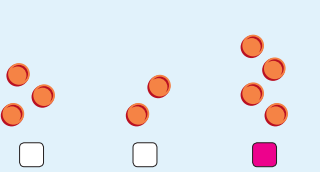

3

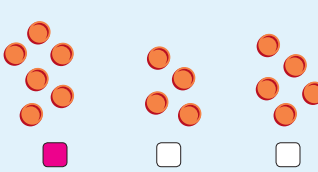
zoek de hoeveelheid.

waar zie je 4?

waar zie je 6?

OBSERVATIE

- Kan het kind kleine hoeveelheden (t/m 6) die ongestructureerd worden aangeboden, in 1 keer overzien, zonder te tellen?
- Als dit niet lukt met hoeveelheden t/m 6, met welke hoeveelheden lukt het dan wel?

Lessuggesties

- Vervang opgave 4 door de activiteit 'in tweetallen maximaal 6 fiches neerleggen en zonder tellen het aantal noemen'.

- 1 Benoem wie verlengde instructie volgt.
- 2 Licht de opgaven kort toe. Bij opgave 3 en 4 probeer je, in 1 keer, zonder te tellen, te zien hoeveel het is. Bij dat aantal zet je een kruisje. Bij opgave 5 en 6 probeer je in 1 keer, zonder te tellen, te zien hoeveel het is. Trek een lijn naar dat getal.
- 3 Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- 4 Bespreek wat het kind moet doen als het klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE

10

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

- 1 Je hebt geleerd dat het de bedoeling is om aantallen in 1 keer te zien in plaats van 1 voor 1 te tellen, want dat gaat sneller. Leg 5 blokjes ongestructureerd op tafel. Laat het kind hier kort naar kijken. Hoeveel blokjes? (5) Probeer het in 1 keer te zien, zonder te tellen. Doe zo ook met 4 en 6. Wanneer het kind blijft tellen, laat het kind dan kort kijken en dek de hoeveelheid af met je hand of een doek. Zet zo nodig een stap terug in hoeveelheid (1, 2 en 3) en bouw vanaf daar op naar 4, 5 en 6.
- 2 Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

REFLECTIE

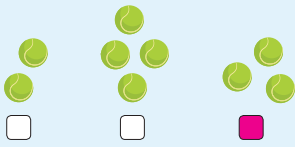
05

- 1 Teken op het bord een ongestructureerde hoeveelheid van 6 rondjes. Laat kort zien en bedek daarna. Schrijf op je wisbordje hoeveel rondjes er zijn.

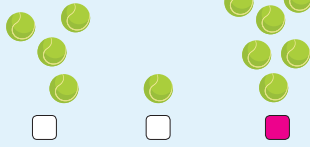
4

zoek de hoeveelheid.

waar zie je 3?

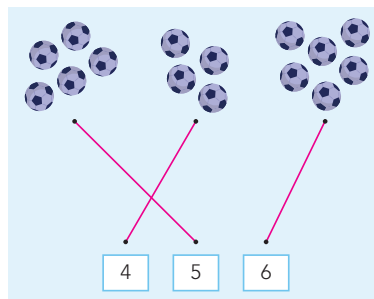
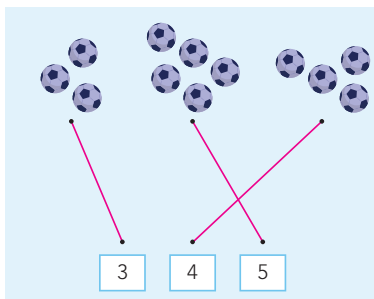

waar zie je 6?

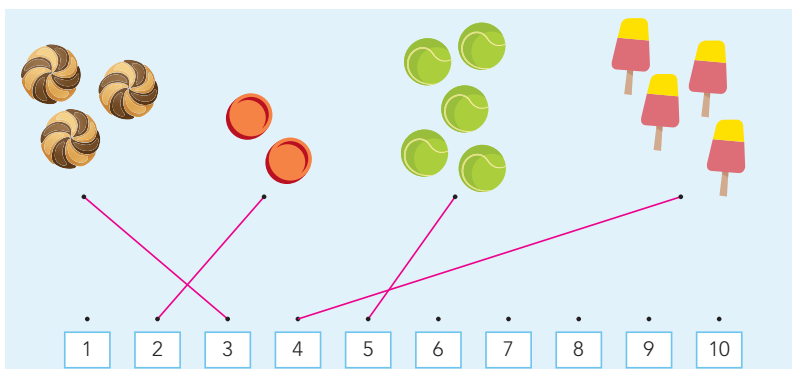
5

maak vast.

6

maak vast.

INHOUD

In deze herhalingsles tonen de kinderen per doel wat ze zonder begeleiding kunnen. Ze werken zelfstandig aan opgaven bij doel 1 (linkerbladzijde) en doel 2 (rechterbladzijde). Opgaven die ze niet begrijpen, slaan ze over. De eerste opgave op beide pagina's is meestal een transferopgave, waarin ze laten zien of ze het doel beheersen in een andere werkvorm of context.

VERVOLG

Dit instapblok heeft geen toets. Kinderen die problemen hebben met de doelen, hebben in de komende blokken extra aandacht nodig.

Lesdoelen

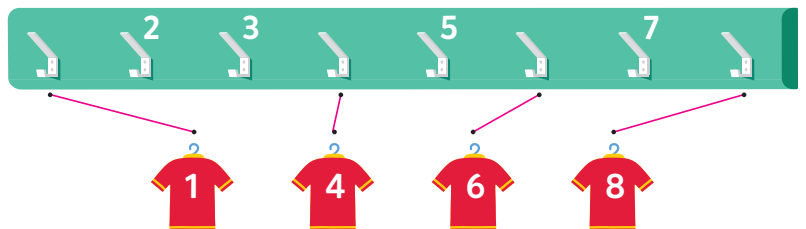
Oriëntatie getallen

- Doel 1: de getalsymbolen t/m 10 en de volgorde van getallen t/m 10 kennen.
- Doel 2: kleine hoeveelheden t/m 6 in 1 keer overzien zonder te tellen, zowel gestructureerd als ongestructureerd.

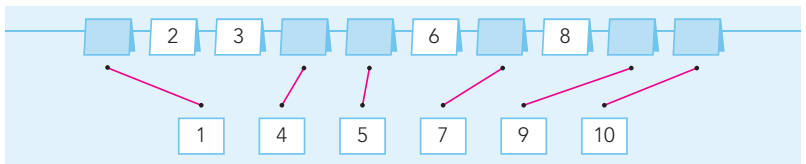
- leerwerkboek blz. 12-13
- antwoordenboek blz. 12-13
- draaiboek

DOEL 1

1 maak vast.

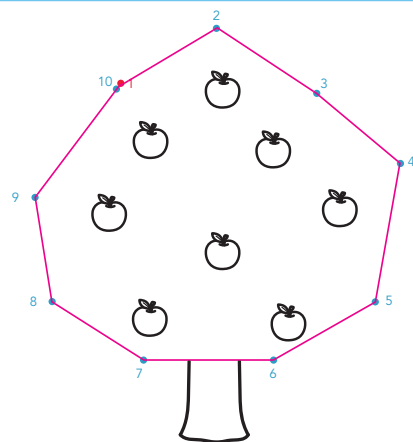

2 maak vast.

3 tel verder.

1-2-...

TUSSENSTAND

OBSERVATIE

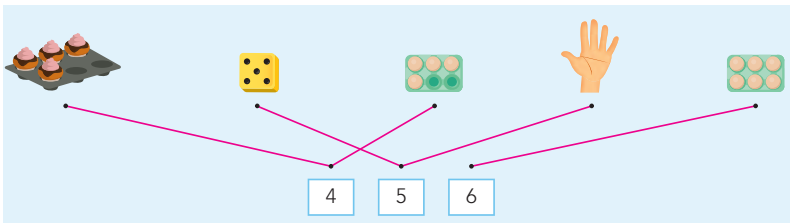
Maak het observatieformulier in het draaiboek compleet. Richt je observatie vooral op de kinderen die in de afgelopen week zijn opgevallen, of van wie u nog onvoldoende informatie heeft.

Activiteiten op groepsniveau

- Doel 1: Tel jij verder?, Telkoning(in), Ketting tellen, Een weg van getallen, Met een omweg, Welke is weg?, Verwarring
- Doel 2: Hoeveel?, Net zoveel, Hoeveel op de dobbelsteen?

DOEL 2

1

maak vast.

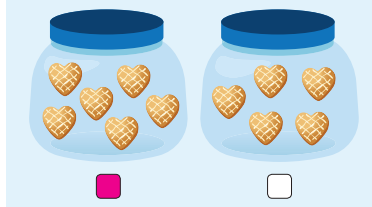
2

zoek de hoeveelheid.

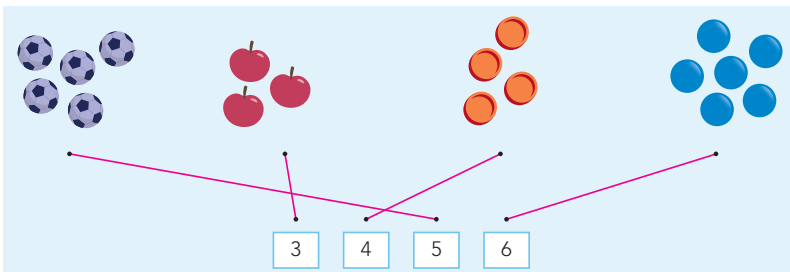
waar zie je 5?

waar zie je 6?

3

maak vast.**ZELFSTANDIG WERKEN**

- 1 Vandaag kijken we of je kunt wat je deze week hebt geoefend. Lees de doelen voor.
- 2 We beginnen met de eerste opgave van de linkerbladzijde. Bij opgave 1 kijk je naar het rugnummer op het T-shirt. Hang de T-shirts op de goede plek. Trek steeds een lijn tussen het T-shirt en het goede haakje.
- 3 Bij opgave 2 trek je steeds lijnen van de getallen naar de goede plaats op de getallenlijn. Wat zijn de buurgetallen?
- 4 Maak nu alle opgaven zelfstandig af. Snap je een opgave niet, begin dan aan de volgende. Deze opgaven heb je wel al een keer geoefend, er is niets nieuws.
- 5 Heb je aan het eind nog tijd over, kijk dan of je de sommen die je hebt overgeslagen nu wel weet.
- 6 Je mag 20 minuten aan een bladzijde werken. Daarna begin je aan de volgende bladzijde. Als je eerder klaar bent, mag je meteen door.
- 7 Bespreek wat het kind moet doen als het klaar is.
- 8 Zet de timer.

REFLECTIE

- 1 Kijk de opgaven zelf of klassikaal na. Als je een opgave helemaal goed hebt gemaakt, mag je het bolletje voor de opgave kleuren.
- 2 Wijs naar de opgaven op de linkerbladzijde (doel 1). Kun je nu getallen t/m 10 op de goede volgorde zetten? Laat de kinderen met hun duim aangeven of het goed, nog niet zo goed of niet goed gaat.
- 3 Doe hetzelfde met de rechterbladzijde (doel 2). Kun je nu in 1 keer, zonder te tellen, zien hoeveel het er zijn?

TUSSENSTAND

WARMING-UP

10

Onderwerp: oefenen met meer en evenveel

- 1 Laat allemaal 4 vingers zien.
- 2 Loop door de klas en maak tweetallen. Het ene kind noemt een getal t/m 5, de ander steekt het goede aantal vingers op. Is het goed? Dan wisselt de beurt. Klaar? Oefen verder met een ander. Stop na een paar minuten.
- 3 Gaat het goed? Doe hetzelfde met de getallen 6 t/m 10.
- 4 Nu zeg ik 5. Laat allemaal 1 meer zien. Loop door de klas en oefen dit samen: de een zegt een getal en de ander laat 1 meer zien. Stop na een paar minuten. Bespreek kort na.

DENKVRAAG

Als je alle kinderen in de klas zou tellen, hoeveel volle handen en hoeveel vingers zijn dat? (Antwoord is afhankelijk van het aantal kinderen in de groep. Bij een erg grote groep eventueel één helft van de klas laten tellen.)

GELEIDE INSTRUCTIE

10

- 1 Bekijk samen het doel.
- 2 Maak tweetallen. Geef bij elke vraag denktijd. Geef elk tweetal 8 fiches. Hoe kun je snel zien, zonder 1 voor 1 te tellen, hoeveel fiches er zijn? Observeer of de kinderen verkort tellen (doortellen). Wie maakt een groepje van 5 en telt dan verder: 6, 7, 8? Wie telt per 2? Prijs de kinderen die je een structuur ziet aanbrengen. Jullie hebben het snel gedaan. Hoe doe je dat? Als een aantal leerlingen niet zelf structuur aanbrengt, doe dit dan hardop voor. Hier zie ik een groepje van 5. Dat zie ik zo. Nu tel ik verder: 6, 7, 8. Ik kan ook met 2 tegelijk tellen. Ik start met een groepje van 2 en dan tel ik 4, 6, 8.
- 3 Herhaal met andere hoeveelheden. Leg in tweetallen om de beurt een hoeveelheid van 9 en 10 fiches neer. De een legt neer, de ander zegt, zonder 1 voor 1 te tellen, hoeveel fiches het zijn.

OPGAVE 1

- 1 De vingers aan je hand zijn handige groepjes waarmee je meteen kunt zien hoeveel het is. Laat vingerbeeld 5 zien. Wie ziet hoeveel het is zonder te tellen? (5) Je weet: 1 hand, dat zijn 5 vingers.
- 2 Kijk naar de eerste som. Hoeveel zie je op het plaatje? Laat eens zien met je vingers. (6) Eronder zie je getalkaartjes. Waar zie je de 6? Wijs aan. Kruis dat getal aan. Laat de opgave zelfstandig maken en observeer.

OPGAVE 2

- 1 Probeer het aantal stippen op de eerste dobbelsteen in 1 keer te zien, zonder te tellen. Tel vanaf daar verder. Laat de opgave zelfstandig maken en observeer. Wanneer het

Lesdoel

Materialen

Oriëntatie getallen

Hoeveelheden t/m 10 verkort tellen door gebruik te maken van structuren:

- herkennen van structuren (les 6);
- zelf structuur aanbrengen (les 7).

- leerwerkboek blz. 14-15
- antwoordenboek blz. 14-15
- draaiboek

Extra

- instructie: 8 tot 10 fiches (per tweetal)
- verlengde instructie: 2 dobbelstenen, maximaal 10 fiches

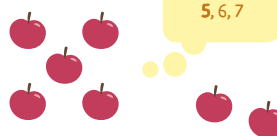
INSTAP

LES 6

DOEL 3

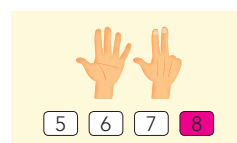
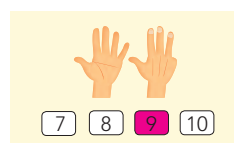
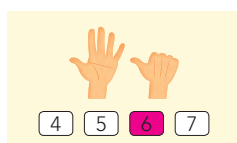
- je leert groepjes herkennen om handig te tellen.

HULP

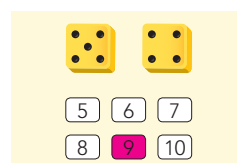
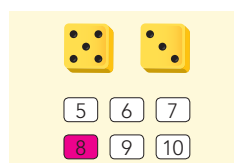
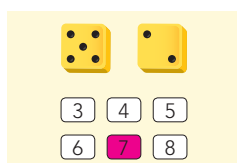
1

hoeveel?

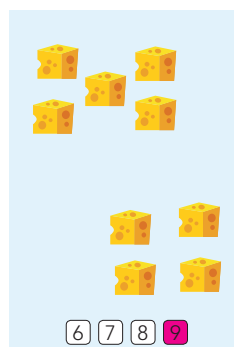
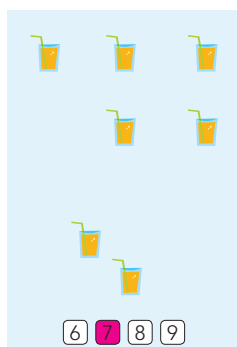
2

hoeveel?

3

hoeveel?

OBSERVATIE

Gebruikt het kind de 5- en 2-structuur om verkort te tellen?

Lessuggesties

- Geleide instructie: vul aan met de activiteit 'in tweetallen 1 t/m 10 vingers flitsen en bijbehorende getalkaarten neerleggen'.

kind niet het aantal stippen op 1 dobbelsteen zonder te tellen kan overzien, dan is verkort tellen nog niet aan de orde.

- 2 Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.

ZELFSTANDIG WERKEN

15

- 1 Benoem wie verlengde instructie volgt.
- 2 Licht de opgaven kort toe. *Tel niet 1 voor 1. Kijk welk aantal je direct ziet en tel daarmee door. Kruis dan het goede getal aan. Bij opgave 5 en 6 trek je steeds een lijn naar het goede getalkaartje.*
- 3 Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- 4 Bespreek wat het kind moet doen als het klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE

10

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan. Als een kind problemen heeft met resultaatief tellen, het kennen van de telrij t/m 20 of het in 1 keer overzien van kleine hoeveelheden, is verkort tellen nog niet aan de orde. Het kan ook zijn dat het kind niet inziet of er niet op durft te vertrouwen dat verkort tellen tot hetzelfde resultaat leidt. Laat deze kinderen oefenen met het overzien van kleine aantallen.

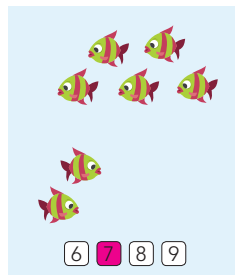
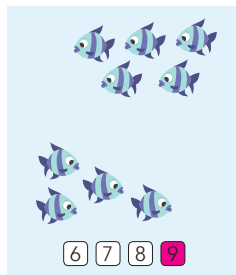
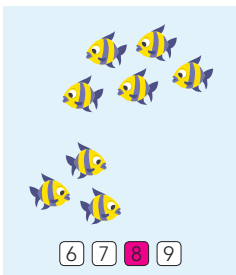
- 1 Leg 2 dobbelstenen op 5 en 2. Laat de 5 zien. *Hoeveel stippen? Probeer het in 1 keer te zien, zonder te tellen. Nu de andere dobbelsteen erbij. Tel maar door. Hoeveel stippen samen? Juist, 6, 7. Herhaal dit met andere getallen. Leg steeds de eerste dobbelsteen op 5. Stimuleer het kind om de stippen op de eerste dobbelsteen in 1 keer te overzien, zonder te tellen en dan steeds van daaruit door te tellen.*
- 2 Leg 9 fiches zo neer dat er duidelijke structuren van 5 en 4 te herkennen zijn (zie Hulp). *Ik wil weten hoeveel fiches dit zijn zonder dat je 1 voor 1 telt. Zie je al een groepje? Ik zie een groepje van 5. Jij ook? Wijs maar aan. Die schuif ik opzij. En nu tel ik verder: 6, 7, 8, 9. Kun je het nog sneller? (bijvoorbeeld 7, 9)*
- 3 Herhaal dit met andere aantallen. Laat het kind nadoen en steeds meer zelf tellen. *Nu jij. Zie je een groepje? Wijs maar aan. Schuif maar opzij. Tel nu maar verder.*
- 4 Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

REFLECTIE

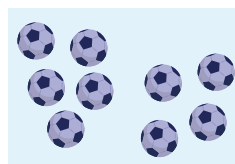
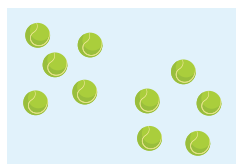
05

- 1 *Hoe zie jij snel, zonder 1 voor 1 te tellen, hoeveel vingers iemand opsteekt? (Je weet: 1 hand, 5 vingers. Dan tel je verder.) De kinderen denken eerst zelf na, dan bespreken ze hun antwoord in een tweetal. Bespreek daarna de antwoorden klassikaal.*

4 hoeveel?

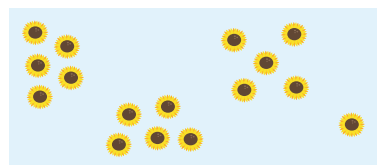
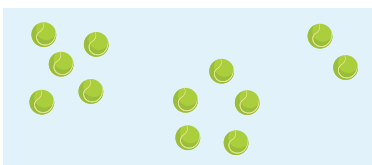

5 hoeveel?

6 7 8 9 10

6 hoeveel?

11 12 13 14 15 16 17

GELEIDE INSTRUCTIE

10

- 1 Bekijk samen het doel en verwijst terug naar de vorige les.
- 2 Teken 8 rondjes op het digibord in een willekeurige structuur. *Ik wil snel weten hoeveel rondjes er zijn. Ik wil niet 1 voor 1 tellen, want dat duurt te lang. We hebben al geleerd dat je groepjes kunt maken. Vandaag leer je dat je die zelf moet maken. Je kunt een cirkel zetten om een groepje. Waar zouden jullie een cirkel om zetten? Zie je een groepje wat je zonder te tellen weet? (5) Zet een cirkel om 5 rondjes. Dat zijn er al 5. En dan kun je doortellen. Doe maar hardop mee (6, 7, 8) Hoeveel rondjes? (8)*
- 3 Herhaal met andere hoeveelheden tussen 6 en 10.
- 4 Als je het straks niet meer weet, kijk dan naar de Hulp.

DENKVRAAG

Hoeveel schoenen zijn er in je groepje?
Hebben de kinderen gebruikgemaakt van bijvoorbeeld het per 2 tellen van de schoenen?

OPGAVE 1

- 1 Zie je een groepje? Van hoeveel? (5) Zet er een rondje om. Tel vanaf dat aantal door. Kruis het goede kaartje aan. Laat de opgave zelfstandig maken en observeer. Bespreek kort na welke aantallen je direct kunt zien.

OPGAVE 2

- 1 Kijk of je een aantal ziet zonder te tellen. Zet er een rondje om en tel door. Laat de opgave zelfstandig maken en observeer.
- 2 Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.

Lesdoel

Materialen

Oriëntatie getallen

Hoeveelheden t/m 10 verkort tellen door gebruik te maken van structuren:

- herkennen van structuren (les 6);
- zelf structuur aanbrengen (les 7).

• leerwerkboek blz. 16-17

• antwoordenboek blz. 16-17

• draaiboek

Extra

- verlengde instructie: 8 fiches (per tweetal)

INSTAP

LES 7

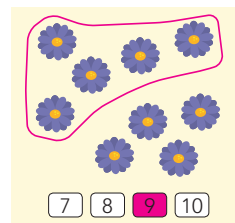
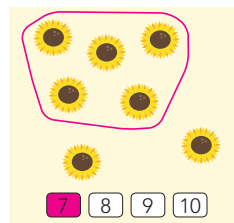
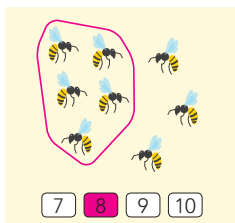
DOEL 3

- je leert groepjes maken om handig te tellen.

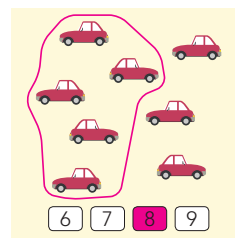
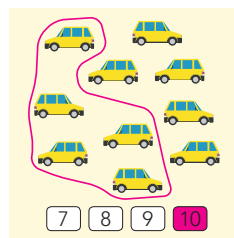
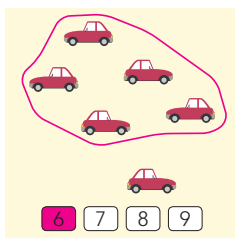
HULP

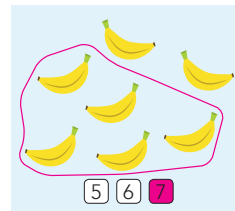
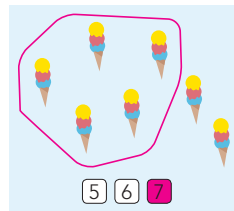
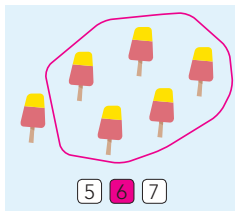
1 hoeveel?

2 hoeveel?

3 hoeveel?

OBSERVATIE

Kan het kind in hoeveelheden t/m 10 zelf structuur aanbrengen en hiermee verkort tellen?

Lessuggesties

- Vervang opgave 3 door de activiteit 'juiste getal bij groepjes voorwerpen neerleggen'.

ZELFSTANDIG WERKEN

- Benoem wie verlengde instructie volgt.
- Licht de opgaven kort toe. Bij opgave 3 en 4 kijk je eerst of je een groepje ziet, omcirkel dat en tel vanaf dat aantal door. Zet een kruisje in het kaartje met het juiste aantal. Bij opgave 5 trek je een lijn tussen het plaatje en het getal op de kaartjes.
- Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- Bespreek wat het kind moet doen als het klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE

10

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

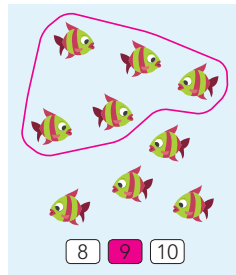
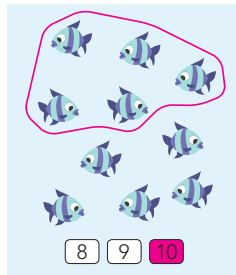
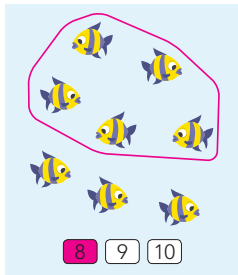
- Geef elk kind 8 fiches. Zoek uit hoeveel fiches het zijn zonder 1 voor 1 te tellen. Maakt het kind een groepje van 5 en telt het dan verder: 6, 7, 8? Telt het kind per 2? Belangrijk is dat de kinderen niet 1 voor 1 tellen.
- Bespreek opgave 2 na. Leg de opgave na met de fiches en laat een structuur maken van 5 of 2. Welk(e) groepje(s) zie je? Wat vind jij handig, met 2 of 5? Hoeveel zie je? Tel vanaf daar dan verder. Observeer of het goed wordt uitgevoerd. Als het kind het niet meer weet, vertel dan hoe het gaat en laat het kind het daarna na doen.
- Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

REFLECTIE

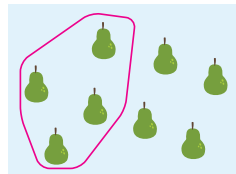
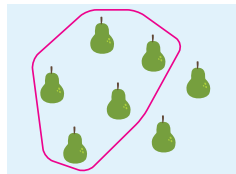
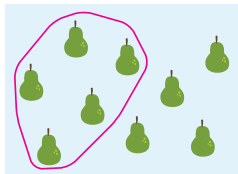
05

- Maak tweetallen. Bedenk samen 1 of 2 manieren om handig hoeveelheden te tellen (dus niet 1 voor 1). (bijvoorbeeld groepjes maken) De kinderen denken eerst zelf na, dan bespreken ze hun antwoord in een tweetal. Bespreek de antwoorden daarna klassikaal.

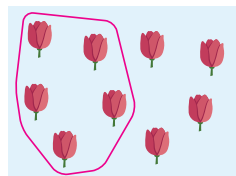
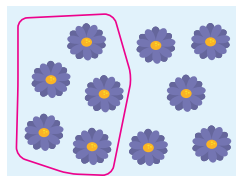
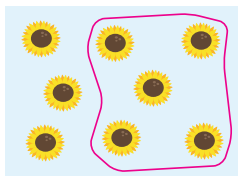
hoeveel?

hoeveel?

6 7 8 9 10

6 7 8 9 10

WARMING-UP

10

Onderwerp: de namen van de dagen van de week op volgorde zetten

- 1 Benoem de dagen van de week. Haal eventueel een liedje uit groep 1/2 aan.
- 2 Geef elk kind een kaartje. Vertel welke dag er op zijn kaartje staat.
- 3 *We maken een sliert.* Kies een kind voor de klas. *Welke dag staat er op jouw kaartje? Wie heeft een kaartje met de dag die hierna komt? Kom er maar naast staan. Welke dag staat er op jouw kaartje? Wie heeft een kaartje met de dag die hierna komt?* Herhaal de procedure tot alle kinderen in een lange sliert staan.
- 4 Laat de kinderen om de beurt op volgorde herhalen welke dag er op hun kaartje staat.
- 5 Neem alle kaartjes in en deel ze nogmaals uit. Benoem steeds welke dag er op het kaartje staat.
- 6 Zoek iemand met een kaartje met een dag die voor of na jouw dag komt. Als dit goed gaat, laat je sliertjes van 3 maken, van 4 en zo verder t/m 7.

GELEIDE INSTRUCTIE

10

- 1 Bekijk samen het doel.
- 2 Deze 3 plaatjes horen bij elkaar. Ze zijn na elkaar gemaakt. Geef bij elke vraag denktijd. *Welk plaatje komt eerst?* (plaatje 2) Kruis de 1 onder het plaatje aan. *Staan de plaatjes nu in de goede volgorde?* Zet een kruis door 2 bij het eerste plaatje en door 3 bij het laatste plaatje. *Wie kan hier een verhaaltje bij vertellen?* Wijs steeds het plaatje aan dat past bij wat het kind zegt. Het verhaal moet kloppen in de tijd en de plaatjes moeten in de goede volgorde worden benoemd. *Als de 3 plaatjes in de goede volgorde staan, kun je er een verhaal bij vertellen dat klopt.*
- 3 Bespreek de Hulp. Deze 3 plaatjes horen ook bij elkaar. Ze staan in de goede volgorde. *Wie kan er een verhaaltje bij bedenken? Welk plaatje komt eerst? Wat komt er dan? En daarna?*

DENKVRAAG

Kun jij 2 of 3 dingen verzinnen waarbij de volgorde niet uitmaakt? (bijvoorbeeld je melk opdrinken en je boterham opeten, je T-shirt aandoen, je broek aantrekken en je tanden poetsen)

OPGAVE 1

- 1 *Wie kan er een verhaaltje bedenken bij de plaatjes in opgave 1? Zet de plaatjes in de goede volgorde. Welk plaatje komt eerst? Wat komt er dan? En daarna? Bij het plaatje dat het eerst komt, kruis je de 1 aan. Bij het volgende plaatje de 2. En bij het laatste plaatje de 3.*

Lesdoel

Materialen

Tijd

- Gebeurtenissen ten aanzien van de verstreken tijd ordenen:
 - kort tijdsbestek (les 8);
 - lang tijdsbestek (les 9).

- leerwerkboek blz. 18-19
- antwoordenboek blz. 18-19
- draaiboek

Extra

- warming-up: kaartjes met de dagen van de week, 1 kaartje per kind (printblad)

INSTAP

LES 8

DOEL 4

- je leert plaatjes in de goede volgorde zetten.

HULP

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1

maak de goede rij.

1 2 3

1 2 3

1 2 3

2

maak de goede rij.

1 2 3

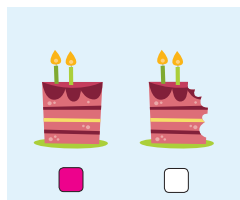
1 2 3

1 2 3

3

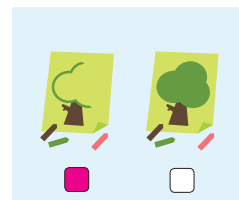
wat eerst?

1 2

1 2

1 2

OBSERVATIE

Kan het kind gebeurtenissen ordenen in de tijd?

Lessuggesties

- Vervang opgave 3 en 4 door de volgordekaarten (zie printblad 1 in het katern *Spelenderwijs rekenen*) of het ontwikkelingsmateriaal 'oorzaak en gevolg' (groep 1 en 2).

OPGAVE 2

- 1 Bedenk wat de goede volgorde van de plaatjes is. Kruis weer 1, 2 en 3 aan.
- 2 Laat opgave 2 zelfstandig maken en observeer.
- 3 Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.

ZELFSTANDIG WERKEN

⌚ 15

- 1 Benoem wie verlengde instructie volgt.
- 2 Licht de opgaven kort toe. Bij opgave 3 kijk je steeds wat er eerst was. Zet daar een kruisje onder. Bij opgave 6 maak je de rij af: wat gebeurt er als laatste? Teken het.
- 3 Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- 4 Bespreek wat het kind moet doen als het klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE

⌚ 10

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

- 1 Bespreek opgave 2 na en verbeter eventueel. Wat gebeurt er op de plaatjes? Wat komt eerst? (het hele ijsje) Wat komt er dan? Wat komt daarna? (Het ijsje is op.)
- 2 Wat doe je eerst aan, je schoenen of je sokken? Wat doe je eerst, je boterham smeren of opeten? Toen je vanmorgen wakker werd, wat deed je toen eerst? En wat daarna?
- 3 Bespreek welke opgaven ze ten minste nog moeten maken in de resterende tijd.
- 4 Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

REFLECTIE

⌚ 05

- 1 Maak tweetallen. Laat de kinderen aan elkaar vertellen hoe ze hun tanden poetsen. Wat doe je eerst? En wat daarna?
- 2 Laat een kind zijn volgorde aan de hele klas uitbeelden en vertellen. Poetst iedereen in deze volgorde? Wie doet het anders? (Er zijn verschillende antwoorden mogelijk. Belangrijk is dat de volgorde van de gebeurtenissen klopt.)

4 maak de goede rij.

1 2 3

1 2 3

1 2 3

5 maak de goede rij.

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

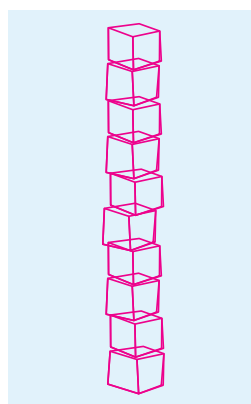
1 2 3 4

6 maak de rij af. bijvoorbeeld:

1

2

3

GELEIDE INSTRUCTIE

10

- 1 Bekijk samen het doel en verwijst terug naar de vorige les.
- 2 Net als in de vorige les maken we een goede rij van plaatjes bij een verhaal. Wie kan er een verhaaltje bij bedenken? Welk plaatje komt eerst? (2) Kruis de 1 onder het plaatje aan. Welk plaatje komt daarna? En daarna? Kruis steeds het goede getal aan. Staan de plaatjes nu in de goede volgorde? Laat enkele kinderen er kort een samenhangend verhaal bij vertellen. Wijs steeds het plaatje aan dat past bij wat het kind zegt. Als de plaatjes in de goede volgorde staan, kun je er een verhaal bij vertellen dat klopt. Je kunt zien wat eerst was, wat er dan gebeurde en daarna.
- 3 Bespreek de Hulp. Deze 4 plaatjes staan in de goede volgorde. Wie kan er een verhaaltje bij bedenken? Welk plaatje komt eerst? (het kleine boompje) Wat komt er dan? En daarna? En tot slot? (De grootste boom is omgehakt.)

DENKVRAAG

Kun je 2 of 3 dingen verzinnen waarbij maar één volgorde goed is? (Bijvoorbeeld eerst je onderbroek aan en dan je broek. Eerst douchen, dan afdrogen en daarna aankleden.)

OPGAVE 1

- 1 Welk plaatje komt eerst? Wat komt er dan? En daarna? Kruis steeds het goede vakje aan. Observeer.

OPGAVE 2

- 1 Er wordt een huis gebouwd. Bedenk wat de goede volgorde van de plaatjes is.
- 2 Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.

Lesdoel

Materialen

Tijd

- Gebeurtenissen ten aanzien van de verstreken tijd ordenen:
 - kort tijdsbestek (les 8);
 - lang tijdsbestek (les 9).

- leerwerkboek blz. 20-21
- antwoordenboek blz. 20-21
- draaiboek

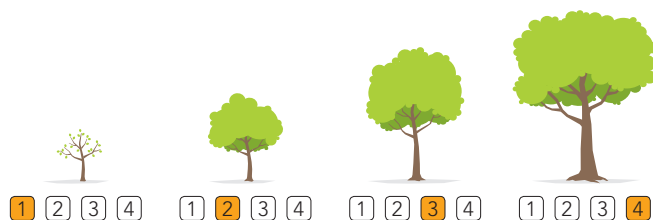
INSTAP

LES 9

DOEL 4

- je leert plaatjes in de goede volgorde zetten.

HULP

1

maak de goede rij.

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

2

maak de goede rij.

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

3

maak de goede rij.

1 2 3

1 2 3

1 2 3

OBSERVATIE

Kan het kind gebeurtenissen ordenen in de tijd?

Lessuggesties

- Vervang opgave 3 t/m 5 door de volgordekaarten (zie printblad 2 in het katern *Spelenderwijs rekenen*) of het ontwikkelingsmateriaal 'oorzaak en gevolg' uit groep 1 en 2.

ZELFSTANDIG WERKEN

- 1 Benoem wie verlengde instructie volgt.
- 2 Licht de opgaven kort toe. Bij opgave 3, 4 en 5 kruis je steeds de goede volgorde aan. Bij opgave 6 teken je zelf. Wat gebeurt er? Bij opgave 7 maak je zelf 2 tekeningen. Kijk goed naar het middelste plaatje.
- 3 Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- 4 Bespreek wat het kind moet doen als het klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE

10

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

- 1 Bespreek opgave 2 na en verbeter eventueel. Wat gebeurt er op de plaatjes? Wat komt er eerst? (Ze zijn net begonnen met bouwen.) Wat komt er dan? (Het huis is al iets verder af.) Wat komt er daarna? (Het huis is bijna klaar.) Wat komt er daarna? (Het huis is helemaal klaar.)
- 2 Stel vergelijkbare vragen bij andere situaties. In welke groep zit je nu? En in welke groep zat je hiervoor? En in welke groep ben je begonnen?
- 3 Bespreek welke opgaven ze ten minste nog moeten maken in de resterende tijd.
- 4 Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

REFLECTIE

05

- 1 Maak tweetallen. Laat kinderen aan elkaar vertellen wat ze gisteren hebben gedaan na school en wat eergisteren. Welke dag was het gisteren? En eergisteren? Herhaal zo nodig de dagen van de week nog eens.

4

maak de goede rij.

1 2 3

1 2 3

1 2 3

5

maak de goede rij.

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

6

maak de rij af. bijvoorbeeld:

1

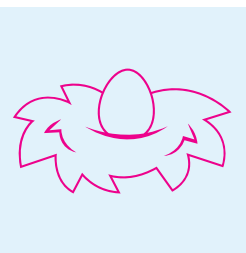
2

3

7

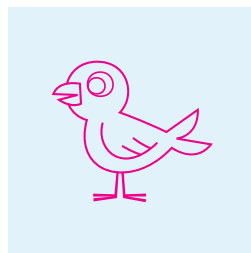
maak de rij af. bijvoorbeeld:

1

2

3

INHOUD

In deze herhalingsles tonen de kinderen per doel wat ze zonder begeleiding kunnen. Ze werken zelfstandig aan opgaven bij doel 3 (linkerbladzijde) en doel 4 (rechterbladzijde). Opgaven die ze niet begrijpen, slaan ze over. De eerste opgave op beide pagina's is meestal een transferopgave, waarin ze laten zien of ze het doel beheersen in een andere werkvorm of context.

VERVOLG

Dit instapblok heeft geen toets. Kinderen die problemen hebben met de doelen, hebben in de komende blokken extra aandacht nodig.

Lesdoelen

Oriëntatie getallen

- Doel 3: hoeveelheden t/m 10 verkort tellen door gebruik te maken van structuren.

Tijd

- Doel 4: gebeurtenissen ten aanzien van de verstreken tijd ordenen.

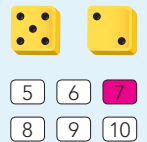
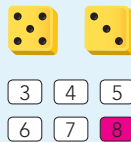
- leerwerkboek blz. 22-23
- antwoordenboek blz. 22-23
- draaiboek

INSTAP LES 10

DOEL 3

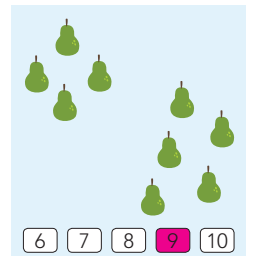
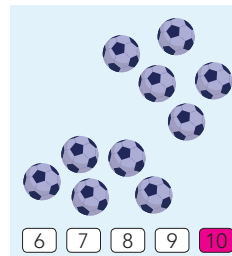
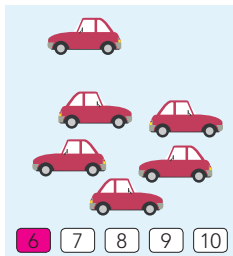
1

hoeveel?

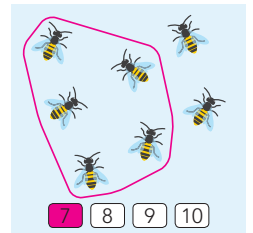
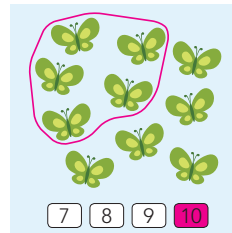
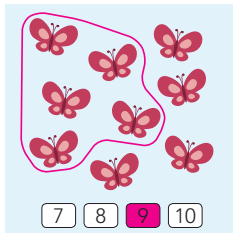
2

hoeveel?

3

hoeveel?

TUSSENSTAND

OBSERVATIE

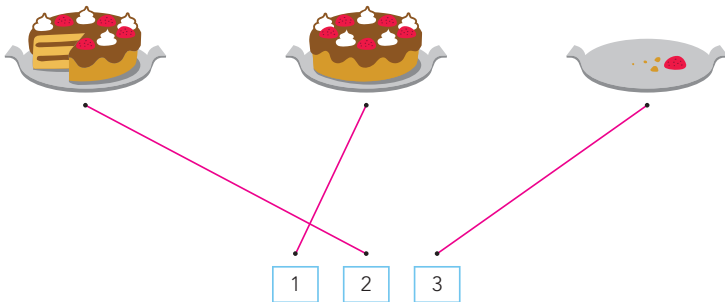
Maak het observatieformulier in het draaiboek compleet. Richt je observatie vooral op de kinderen die in de afgelopen week zijn opgevallen, of van wie u nog onvoldoende informatie heeft.

Activiteiten op groepsniveau

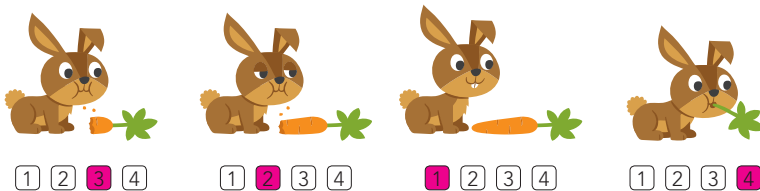
- Doel 3: Flitsen, Vingers bij elkaar, Juiste hoeveelheden bij het getal
- Doel 4: Stripverhaal, Prentenboek, Dagritme tekenen

DOEL 4**1**

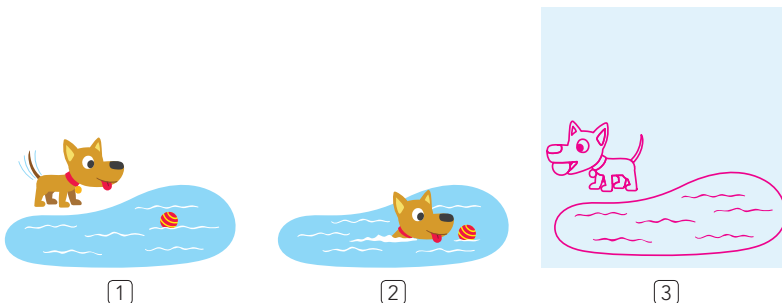
maak de goede rij.

2

maak de goede rij.

3

maak de rij af. bijvoorbeeld:

ZELFSTANDIG WERKEN

50

- 1 Vandaag kijken we of je kunt wat je deze week hebt geoefend. Lees de doelen voor.
- 2 We beginnen met de eerste opgave van de linkerbladzijde. Probeer het aantal stippen op de eerste dobbelsteen in 1 keer te zien, zonder te tellen. Tel vanaf daar verder.
- 3 We maken nu de eerste opgave van de rechterbladzijde. Welk plaatje komt eerst? Wat komt er dan? En daarna? Trek steeds een lijn naar het goede vakje.
- 4 Maak nu alle opgaven zelfstandig af. Snap je een opgave niet, begin dan aan de volgende.
- 5 Heb je aan het eind nog tijd over, kijk dan of je de sommen die je hebt overgeslagen, nu wel weet.
- 6 Je mag 20 minuten aan een bladzijde werken. Daarna begin je aan de volgende bladzijde. Als je eerder klaar bent, mag je meteen door.
- 7 Bespreek wat het kind moet doen als het klaar is.
- 8 Zet de timer.

REFLECTIE

10

- 1 Kijk de opgaven zelf of klassikaal na. Als je een opgave helemaal goed hebt gemaakt, mag je het bolletje voor de opgave kleuren.
- 2 Wijs naar de opgaven op de linkerbladzijde (doel 3). Weet je nu hoe je handig kunt tellen met groepjes? Laat de kinderen met hun duim aangeven of het goed, nog niet zo goed of niet goed gaat.
- 3 Doe hetzelfde met de rechterbladzijde (doel 4). Kun je nu de volgorde aangeven bij 3 of 4 plaatjes uit een verhaal?

TUSSENSTAND

**+PLUS
PUNT**

